

luisteren, in die tijd een vooraanstaand communist: 'Wally van Hall', zo vertelde hij ons in '58,

'was een van de zeldzaamste figuren die ik ooit ontmoet heb. Ik kon in onze gesprekken zijn beroep niet raden maar nam aan dat hij machinist was geweest. Hij was een man van ruim inzicht en ruime opvattingen. Hij had een ongelofelijke slag om met mensen om te gaan. Hij was enorm in het improviseren en ook zeer eerlijk en oprecht. Conservatief vond ik hem niet. Hij had vooruitstrevende ideeën en ik vond dat zijn opvattingen over maatschappelijke vraagstukken een heel eind in de goede richting gingen. Hij was vooral ook een zeer praktisch man.'¹

'Hij kon alles', aldus de secretaresse van de commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten in de hongerwinter.

'Als een nooddacheltje in die tijd niet brandde, was dat een ramp. Een hoop mensen konden er dan niets mee beginnen - Wally prutste er wat aan en het deed het weer. Ja ik mag wel dit zeggen: als Wally binnenkwam, was iedereen in vijf minuten gelukkig. In de grootste misère kon hij nog grapjes maken. Ik vond wel dat hij er steeds slechter ging uitzien: erg mager met diepe kringen onder zijn ogen. Ruzie maakte hij nooit. Hij had een groot natuurlijk gezag.'²

Wij willen die woorden 'natuurlijk gezag' niet in twijfel trekken maar er toch wel bij opmerken dat ieder die in de laatste fase van de bezetting met Walraven van Hall in contact kwam, óók wist dat hij zeldzame dingen had gepresteerd: tegenstellingen in de illegaliteit overwonnen, ruzies beslecht (hij dankte er de bijnaam 'de olieman' aan), maar vooral ook meer dan iemand anders bijgedragen tot de oprichting en het functioneren van een instelling die in het moeilijk bestaan van duizenden gezinnen waarvan de kostwinner ondergedoken was, en in de dodelijk riskante activiteit van ettelijke illegale groepen op één punt zekerheid gebracht had: er was geen gebrek meer aan geld.

★

Met steunacties voor personen die door maatregelen van de bezetter getroffen waren, kregen de van Halls al spoedig te maken. Gijs van Hall (die

¹ Gerben Wagenaar, 6 mei 1958. ² M. R. Tuininga-Boissevain, 31 aug. 1970.